
Wspieramy procesy restrukturyzacyjno-rozwojowe w polskim górnictwie węgla kamiennego od 2003 roku

Publikacja opracowana w ramach „Programu badań statystycznych statystyki publicznej” - badanie statystyczne „Górnictwo węgla kamiennego i brunatnego”

Sprawozdanie o środowiskowych skutkach działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce

Sprawozdanie za I półrocze 2018r.

<u>Spis treści</u>	strona
1. Wstęp	2
2. Wprowadzenie	2
3. Ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa	3
4. Gospodarka odpadami wydobywczymi i masami skalnymi	5
5. Emisja gazów i pyłów do powietrza atmosferycznego	6
6. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych oraz nakłady finansowe poniesione na ich realizację	7
7. Opłaty za usługi wodne, opłaty naliczone za korzystanie ze środowiska oraz kary za działalność niezgodną z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska	8
8. Podsumowanie	11

Spis tablic:

- Tablica 1. Ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa w I półroczu 2018r.
Tablica 2. Gospodarka odpadami wydobywczymi i masami skalnymi w I półroczu 2018r.
Tablica 3. Emisja gazów i pyłów do powietrza atmosferycznego w I półroczu 2018r.
Tablica 4. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych oraz nakłady finansowe poniesione na ich realizację w I półroczu 2018r.
Tablica 5. Opłaty naliczone za korzystanie ze środowiska w I półroczu 2018r.
Tablica 6. Porównanie ważniejszych wielkości rzeczowo-finansowych charakteryzujących skutki środowiskowe działalności górnictwa węgla kamiennego w I półroczu 2017 i 2018r.

Spis wykresów:

- Wykres 1. Gospodarka wodami dołowymi w I półroczu 2018r.
Wykres 2. Zagospodarowanie soli z wód dołowych w I półroczu 2018r.
Wykres 3. Gospodarka odpadami wydobywczymi i masami skalnymi w I półroczu 2018r.
Wykres 4. Emisja gazów i pyłów do powietrza atmosferycznego w I półroczu 2018r.
Wykres 5. Opłaty naliczone za korzystanie ze środowiska w I półroczu 2018r.

1. Wstęp.

Zawarte w niniejszej publikacji informacje o środowiskowych skutkach działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w I półroczu 2018r. obejmują:

- Polską Grupę Górniczą S.A.,
- Jastrzębską Spółkę Węglową S.A.,
- TAURON Wydobycie S.A.,
- WĘGLOKOKS Kraj Sp. z o.o.,
- LW „Bogdankę” SA,
- PG „SILESIA” Sp. z o.o.,
- ZG „SILTECH” Sp. z o.o.,
- ZG EKO-PLUS Sp. z o.o.,
- Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A.,

zagregowane do poziomu całego sektora górnictwa węgla kamiennego.

Opracowanie wykonano na podstawie formularza statystycznego statystyki publicznej w temacie górnictwa węgla kamiennego i brunatnego, symbol badania 1.44.16(126): „**G-09.10 - sprawozdanie o skutkach środowiskowych działalności górnictwa węgla kamiennego**” - sprawozdanie za II kwartał i I półrocze 2018r.

Opracowanie przedstawia najważniejsze informacje w zakresie rzeczowo-finansowym obejmujące najistotniejsze elementy problematyki ochrony środowiska w górnictwie węgla kamiennego w okresie I półrocza 2018r. W Podsumowaniu (pkt. 8) dokonano ponadto - celem porównania - zestawienia wybranych wielkości rzeczowo-finansowych obejmujących I półrocze 2017 oraz I półrocze 2018r.

2. Wprowadzenie

Podstawowymi problemami ekologicznymi górnictwa węgla kamiennego są:

- wody zasolone z odwodnienia zakładów górniczych,
- odpady wydobywcze i masy skalne,
- emisja zanieczyszczeń gazowo-pyłowych do powietrza (ze szczególnym uwzględnieniem emisji tzw. gazów cieplarnianych),
- tereny zdegradowane, przeobrażone działalnością górnictwem, wymagające rekultywacji i zagospodarowania.

Istotny ekonomiczny element górnictwej ochrony środowiska stanowią również opłaty za korzystanie ze środowiska wraz z opłatami za usługi wodne (tzw. opłaty „ekologiczne”) oraz administracyjne kary pieniężne za działalność niezgodną z obowiązującymi zasadami ochrony środowiska.

3. Ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa

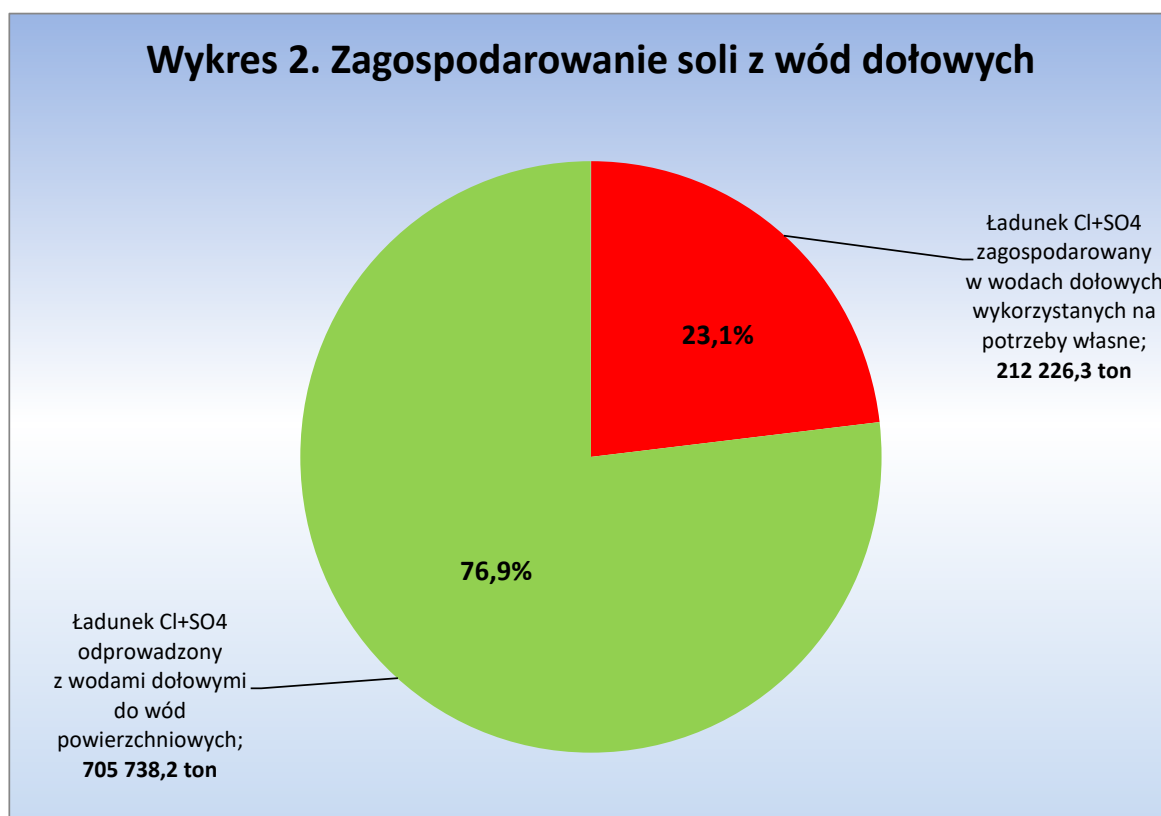
W I półroczu 2018r. górnictwo węgla kamiennego odnotowało pobór wody pitnej i przemysłowej z ujęć powierzchniowych i podziemnych z przeznaczeniem na dwa podstawowe cele: technologiczne oraz socjalno - bytowe na poziomie 4 862,7 tys. m³.

W okresie styczeń - czerwiec 2018r. górnictwo zagospodarowało 21 915,1 tys. m³ wód dołowych, z tego na potrzeby własne wykorzystano 12 569,9 tys. m³ (zagospodarowując w ten sposób ładunek 212,2 tys. ton soli w przeliczeniu na jony chlorkowe Cl i siarczanowe SO₄), natomiast innym jednostkom przekazało 9 345,2 tys. m³ wypompowanych wód dołowych.

W okresie I półrocza 2018r. górnictwo odprowadziło do wód powierzchniowych 90 263,6 tys. m³ ścieków, w tym 87 316,5 tys. m³ niewykorzystanych wód dołowych zawierających ładunek 705,7 tys. ton soli (w przeliczeniu na Cl +SO₄).

Tablica 1. Ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa

Lp.	Wyszczególnienie		Jedn. miary	I półrocze 2018r.
<i>1</i>	<i>2</i>		<i>3</i>	<i>4</i>
1	Pobór wody pitnej i przemysłowej z ujęć powierzchniowych i podziemnych		tys. m ³	4 862,7
2	Wody dołowe zagospodarowane - ogółem		tys. m ³	21 915,1
2.1	z tego:	na potrzeby własne	tys. m ³	12 569,9
2.2		ładunek Cl + SO ₄ w wodach zagospodarowanych na potrzeby własne	ton	212 226,3
2.3		przekazanie (sprzedaż) wody innym jednostkom	tys. m ³	9 345,2
3	Odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych - ogółem		tys. m ³	90 263,6
3.1	w tym:	wody dołowe	tys. m ³	87 316,5
3.2		ładunek Cl + SO ₄ w wodach dołowych	ton	705 738,2

4. Gospodarka odpadami wydobywczymi i masami skalnymi

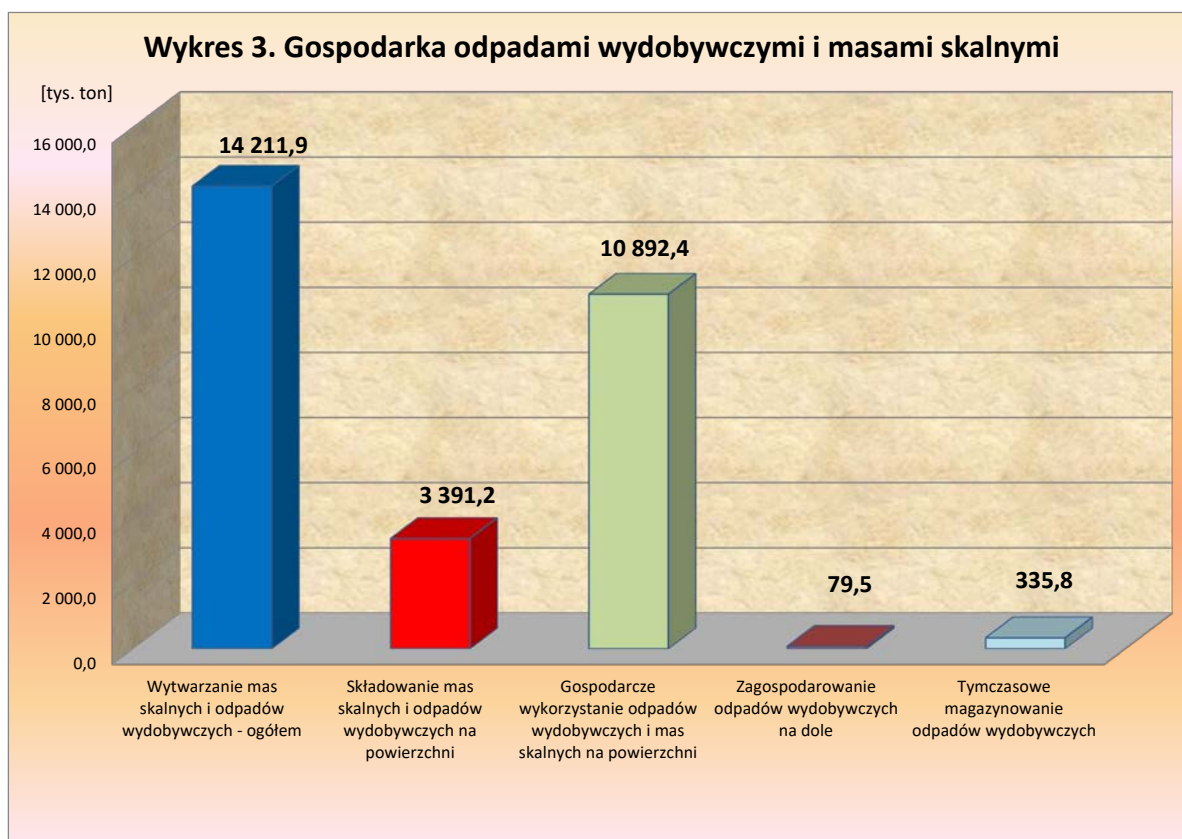
W kopalniach węgla kamiennego w okresie I półrocza 2018r. wydobyto 45 466,4 tys. ton urobku węglowego, w tym wytworzone masy skalne i odpady wydobywcze stanowiły 14 211,9 tys. ton tj. 31,3%. Blisko 97% wytworzonych odpadów pochodziło z procesów wzbogacania węgla w zakładach przeróbczych kopalń (13 771,0 tys. ton).

Kopalnie w okresie styczeń - czerwiec 2018r. wykorzystały gospodarczo na powierzchni 10 892,4 tys. ton odpadów tj. prawie 77% ogólnej ilości odpadów wydobywczymi i mas skalnych wytworzonych przez górnictwo. Zagospodarowane odpady posłużyły głównie do niwelacji terenów (w tym do rekultywacji oraz usuwania szkód górniczych), robót inżynierskich oraz hydrotechnicznych jak również do produkcji materiałów budowlanych. Na powierzchni kopalnie w okresie sześciu miesięcy 2018r. zeskładowały 3 391,2 tys. ton wytworzonych odpadów, natomiast na dole ulokowały 79,5 tys. ton odpadów. Tymczasowe magazynowanie w tym okresie objęło natomiast 335,8 tys. ton odpadów wydobywczymi.

Kopalnie w okresie I półrocza 2018r. przyjęły ponadto 523,2 tys. ton odpadów obcych, głównie popiołów lotnych i żużli, wykorzystując je do podsadzki hydraulicznej i profilaktyki przeciwpożarowej na dole.

Tablica 2. Gospodarka odpadami wydobywczymi i masami skalnymi

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	I półrocze 2018r.
1	2	3	4
1	Wydobycie urobku węglowego	tys. ton	45 466,4
2	Wytwarzanie mas skalnych i odpadów wydobywczymi - ogółem (masy skalne, odpady z robót przygotowawczych na dole, odpady z zakładów przeróbki mechanicznej węgla)	tys. ton	14 211,9
3	w tym : odpady z zakładów przeróbki mechanicznej węgla	tys. ton	13 771,0
4	Składowanie mas skalnych i odpadów wydobywczymi na powierzchni	tys. ton	3 391,2
5	Gospodarcze wykorzystanie odpadów wydobywczymi i mas skalnych na powierzchni	tys. ton	10 892,4
6	Zagospodarowanie odpadów wydobywczymi na dole	tys. ton	79,5
7	Tymczasowe magazynowanie odpadów wydobywczymi	tys. ton	335,8
8	Zagospodarowanie odpadów obcych na dole	tys. ton	523,2

5. Emisja gazów i pyłów do powietrza atmosferycznego

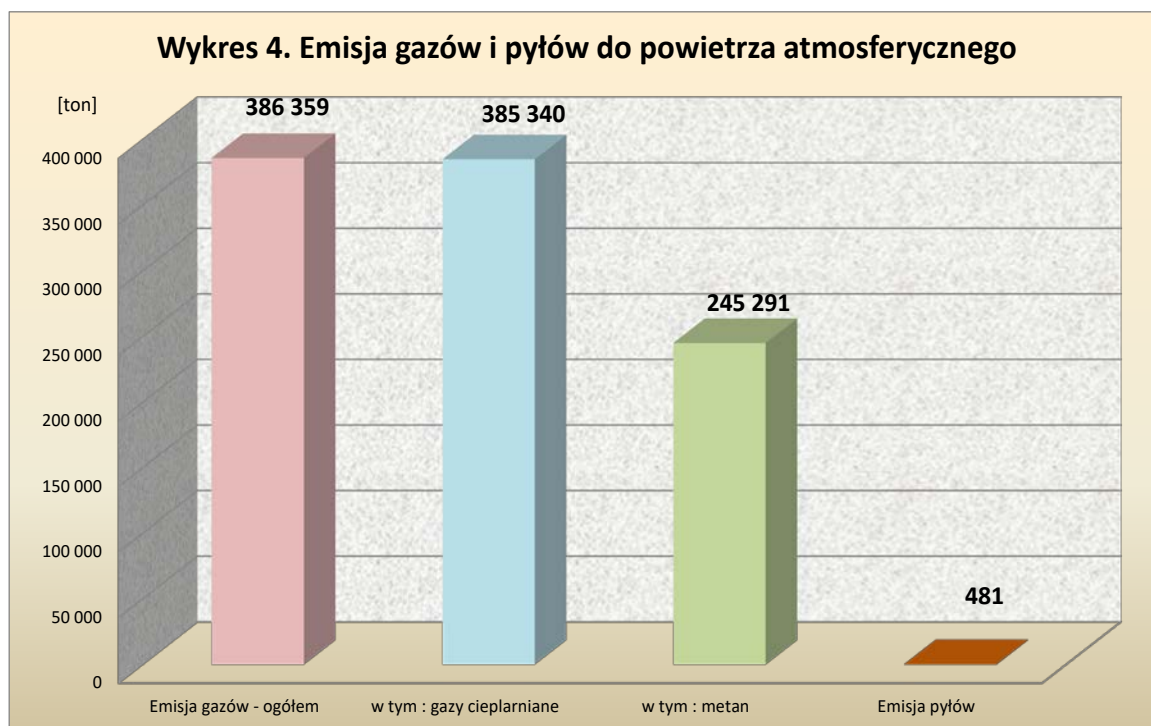
Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowo - pyłowych do powietrza atmosferycznego przez górnictwo węgla kamiennego w I półroczu 2018r. wyniosła 386 840 ton. Zanieczyszczenia gazowe wyemitowane do atmosfery w ilości 386 359 ton stanowiły 99,9% łącznej wielkości emisji gazowo-pyłowej. Pozostałą emisję stanowiły pyły w ilości 481 ton (0,1%).

Spośród wyemitowanych przez górnictwo do powietrza atmosferycznego gazów 99,7% stanowiły tzw. gazy cieplarniane, których emisja w I półroczu 2018r. wyniosła 385 340 ton, natomiast pozostałe 0,3% wyemitowanych gazów (1 019 ton), stanowiły głównie dwutlenek siarki oraz tlenki azotu. Spośród wyemitowanych gazów cieplarnianych udział metanu wyniósł blisko 64% tj. 245 291 ton. Pozostałą wielkość emisji gazów cieplarnianych (140 049 ton, tj. nieco ponad 36%) stanowił przede wszystkim dwutlenek węgla oraz w nieznaczącej ilości tzw. freony (czynniki chłodnicze).

Tablica 3. Emisja gazów i pyłów do powietrza atmosferycznego

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	I półrocze 2018r.
1	2	3	4
1	Emisja gazów - ogółem	ton	386 359
1.1	w tym : gazy cieplarniane	ton	385 340
1.1.1	w tym : metan	ton	245 291
2	Emisja pyłów	ton	481

6. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych oraz nakłady finansowe poniesione na ich realizację.

Górnictwo węgla kamiennego w okresie styczeń - czerwiec 2018r. realizowało prace rekultywacyjne i zagospodarowanie terenów zdegradowanych działalnością przemysłową na łącznej powierzchni 219,6 ha. Nakłady finansowe poniesione przez górnictwo na realizację wykonywanych prac wyniosły w I półroczu 2018r. łącznie 11 989,4 tys. zł.

Tablica 4. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych oraz nakłady finansowe poniesione na ich realizację

Lp.	Wyszczególnienie	I półrocze 2018r.	
		Wykonanie [ha]	Koszt [tys. zł]
1	2	3	4
1	Powierzchnia terenów zdegradowanych objęta pracami rekultywacyjnymi i zagospodarowaniem	219,6	11 989,4
1.1	w tym : powierzchnia na której prace zakończono	0,0	0,0

7. Opłaty za usługi wodne, opłaty naliczone za korzystanie ze środowiska oraz kary za działalność niezgodną z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2018r. nowych zasad i procedur naliczania oraz uiszczania opłat za usługi wodne przez podmioty korzystające ze środowiska (Ustawa z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne, Dz.U.2017.1556 z 23 sierpnia 2017r.), wysokość faktycznie naliczonych opłat za usługi wodne dotycząca I półrocza 2018r. zostanie uwzględniona w kolejnych sprawozdaniach obejmujących swoim zakresem 9 miesięcy 2018r. oraz następnie cały rok 2018. Tym niemniej w związku z często wciąż występującym brakiem naliczenia przez nowopowstałe Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie wytypowanych opłat zmiennych, niektóre Spółki Węglowe podały w swoich sprawozdaniach G-09.10 za I półrocze 2018r. stosowne wartości opłat w oparciu o **szacunkowe** wyliczenia własnych kopalń, bądź też wobec niewystawienia jeszcze przez Wody Polskie stosownej informacji nie uwzględniły przedmiotowych opłat we własnych sprawozdaniach G-09.10.

Sposoby naliczania oraz prezentowania pozostałych opłat za korzystanie ze środowiska (i ewentualnych kar) pozostają bez zmian. Wysokości przedmiotowych opłat będą zatem prezentowane w niniejszym oraz kolejnych kwartalnych sprawozdaniach w sposób analogiczny jak miało to miejsce w okresach i latach poprzednich. Będą więc one podawane również nadal jako **szacunkowe**, a faktyczna wysokość naliczonych opłat za korzystanie ze środowiska (wraz z opłatami za korzystanie z usług wodnych) przez górnictwo węgla kamiennego, zostanie zasadniczo przedstawiona dopiero wraz ze sprawozdaniem obejmującym cały rok 2018.

Natomiast odnośnie zagadnień dotyczących rekultywacji i zagospodarowania terenów zdegradowanych, wysokości nakładów finansowych na realizację wykonywanych prac zostały w niniejszym sprawozdaniu - analogicznie jak w latach poprzednich - podane jako wielkości faktycznie poniesione w okresie I półrocza 2018r.

Szacunkowa wysokość opłat za korzystanie ze środowiska przez górnictwo węgla kamiennego (tzw. „opłat ekologicznych”) za okres I półrocza 2018r. wyniosła łącznie 33 501,1 tys. zł (podana wysokość opłat nie obejmuje wszystkich opłat za usługi wodne).

Na ogólną wysokość opłat ekologicznych za okres I półrocza 2018r., zasadniczy wpływ miały opłaty za ładunek chlorków i siarczanów zawarty w niewykorzystanych wodach dołowych odprowadzanych do wód powierzchniowych, które wyniosły 29 035,2 tys. zł (co stanowiło blisko 87% sumarycznej wysokości szacunkowych opłat ekologicznych).

Z kolei łączna wysokość pozostałych szacunkowych opłat ekologicznych w okresie styczeń - czerwiec 2018r. za:

- ◆ pobór wody pitnej i przemysłowej z ujęć powierzchniowych i podziemnych,
- ◆ odprowadzanie różnego rodzaju ścieków (z wyłączeniem wód dołowych) do wód powierzchniowych,
- ◆ odprowadzanie wód opadowych i roztopowych pochodzących z powierzchni zanieczyszczonych,
- ◆ wprowadzanie zanieczyszczeń pyłowo - gazowych do powietrza,
- ◆ spalanie paliw w silnikach spalinowych,
- ◆ odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych pochodzących z powierzchni utwardzonych,
- ◆ inne niewymienione

wyniosła 4 465,9 tys. zł i stanowiła ponad 13% sumy szacunkowych opłat za korzystanie ze środowiska. Do największych w tym okresie zaliczały się opłaty za:

- emisję gazów do powietrza atmosferycznego - 919,1 tys. zł (w tym za emisję gazów cieplarnianych - 366,6 tys. zł, z tego emisja metanu - 65,4 tys. zł),
- pobór wody pitnej i przemysłowej z ujęć powierzchniowych i podziemnych - 771,2 tys. zł.

Pozycja „inne niewymienione” w poniższej tabelicy 5 (wiersz 8) obejmuje należność z tytułu wykorzystania gruntów rolnych i leśnych na inne cele.

Jednocześnie zgodnie z Ustawą z dnia 10 lipca 2008r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. 183 poz. 865 z dnia 31 lipca 2008r.) górnictwo węgla kamiennego nie ponosi opłat z tytułu za składowanie odpadów wydobywczych na powierzchni.

Górnictwu w I półroczu 2018r. nie zostały wyliczone żadne **kary** z tytułu działalności niezgodnej z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska.

Tablica 5. Opłaty naliczone za korzystanie ze środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	I półrocze 2018r. [tys. zł]
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1	Ładunek soli Cl+SO ₄ odprowadzony z niewykorzystanymi zasolonymi wodami dołowymi do odbiorników powierzchniowych	29 035,2/*
2	Odprowadzanie różnego rodzaju ścieków (z wyłączeniem zasolonych wód dołowych) do odbiorników powierzchniowych	1 425,7 /*
3	Pobór wody pitnej i przemysłowej z ujęć powierzchniowych i podziemnych	771,2 /*
4	Emisja gazów - ogółem	919,1
4.1	w tym : gazy cieplarniane	366,6
4.2	w tym : metan	65,4
5	Emisja pyłów	255,3
6	Spalanie paliw w silnikach spalinowych	172,7
7	Odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych pochodzących z powierzchni utwardzonych	0 /*
8	Inne niewymienione - ogółem	921,9
9	Razem : opłaty naliczone	33 501,1
/* - zgodnie z opisem w tekście		

Wykres 5. Opłaty naliczone za korzystanie ze środowiska (/ * - zgodnie z opisem w tekście)

8. Podsumowanie

W Tabelicy 6 zestawiono - celem porównania - ważniejsze wielkości rzeczowo-finansowe charakteryzujące zmiany oddziaływania górnictwa węgla kamiennego na środowisko w I półroczu 2017 i 2018r..

Tablica 6. Porównanie ważniejszych wielkości rzeczowo-finansowych charakteryzujących skutki środowiskowe działalności górnictwa węgla kamiennego w I półroczu 2017 i 2018r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	Wykonanie			
			I półrocze 2017r.		I półrocze 2018r.	
			ilość	[tys. zł]	ilość	[tys. zł]
1	2	3	4	5	6	7
1	Wody dołowe zagospodarowane - ogółem	tys. m ³	21 455,5	X	21 915,1	X
2.1	Odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych - ogółem	tys. m ³	88 619,4	31 263,8	90 263,6	30 460,9 /*
2.2	w tym: wody dołowe	tys. m ³	84 967,1	X	87 316,5	X
2.3	ładunek Cl + SO ₄ w wodach dołowych	ton	716 691,8	30 844,0	705 738,2	29 035,2 /*
3	Wytwarzanie mas skalnych i odpadów wydobywczych - ogółem (masy skalne, odpady z robót przygotowawczych na dole, odpady z zakładów przeróbki mechanicznej węgla)	tys. ton	14 385,3	X	14 211,9	X
3.1	składowanie mas skalnych i odpadów wydobywczych na powierzchni	tys. ton	3 396,4	0,0	3 391,2	0,0
3.2	gospod. wykorzystanie odpadów wydobywczych i mas skalnych na powierzchni	tys. ton	10 856,1	X	10 892,4	X
3.3	zagospodarowanie odpadów wydobywczych na dole	tys. ton	121,7	X	79,5	X
3.4	tymczasowe magazynowanie odpadów wydobywczych	tys. ton	784,6	X	335,8	X
4	Zagospodarowanie odpadów obcych na dole	tys. ton	634,6	X	523,2	X
5	Emisja pyłów	ton	444	236,3	481	255,3
6	Emisja gazów - ogółem	ton	414 927	962,9	386 359	919,1
6.1	w tym : gazy cieplarniane	ton	413 711	379,2	385 340	366,6
6.1.1	w tym : metan	ton	241 842	67,1	245 291	65,4
7	Inne niewymienione - ogółem (pobór wody, spalanie paliw w silnikach spalinowych, odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych, wykorzystanie gruntów rolnych i leśnych oraz inne)		X	2 268,4	X	1 865,8 / *
8	OPLATY RAZEM (2.1 + 3.1 + 5 + 6 + 7)	tys. zł	X	34 731,4	X	33 501,1
9	KARY (ogółem)	tys. zł	X	0,0	X	0,0
10	Powierzchnia terenów zdegradowanych objęta pracami rekultywacyjnymi i zagospodarowaniem	ha	252,5	17 588,9	219,6	11 989,4
10.1	w tym : powierzchnia, na której wyżej wymienione prace zakończono	ha	1,0	56,8	0,0	0,0
11	OGÓLEM OPLATY I KOSZTY (8 + 10)	tys. zł	X	52 320,3	X	45 490,5
*/ - zgodnie z wyjaśnieniem w tekście						

- ◆ W okresie styczeń - czerwiec 2018r. górnictwo zagospodarowało 21 915,1 tys. m³ wód dołowych, co w porównaniu do analogicznego okresu 2017r. oznacza **zwiększenie** ilości zagospodarowanych wód o ponad 2%.
- ◆ W I półroczu 2018r. górnictwo odprowadziło do wód powierzchniowych 90 263,6 tys. m³ ścieków, w tym 87 316,5 tys. m³ niewykorzystanych wód dołowych zawierających ładunek 705,7 tys. ton soli (w przeliczeniu na jony chlorkowe i siarczanowe), co - w porównaniu do I półrocza 2017r. - stanowiło **zmniejszenie** zrzuconego ładunku soli o niecałe 2%.
- ◆ W kopalniach węgla kamiennego w okresie sześciu miesięcy 2018r. wytworzono łącznie 14 211,9 tys. ton mas skalnych i odpadów wydobywczych, co - w porównaniu do sześciu miesięcy 2017r. - oznaczało obecnie **zmniejszenie** ilości wytworzonych mas i odpadów o ponad 1%.
- ◆ Kopalnie w okresie styczeń - czerwiec 2018r. wykorzystwały gospodarczo na powierzchni 10 892,4 tys. ton odpadów, co w porównaniu do analogicznego okresu 2017r. stanowiło aktualnie **nieznaczne zwiększenie** ilości odpadów zagospodarowanych na powierzchni (o 0,3%).
- ◆ Górnictwo w I półroczu 2018r. umieściło na powierzchniowych obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych 335,8 tys. ton mas skalnych i odpadów wydobywczych, co - w porównaniu do I półrocza 2017r. - stanowiło obecnie **zmniejszenie** o ponad 57% ilości mas skalnych i odpadów wydobywczych umieszczonych przez górnictwo na tychże obiektach.
- ◆ Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza atmosferycznego przez górnictwo w I półroczu 2018r. wyniosła 386 840 ton, z czego 386 359 ton stanowiła emisja gazów, w tym 385 340 ton emisja tzw. gazów cieplarnianych. W porównaniu z I półroczem 2017r. wyemitowana obecnie ilość gazów cieplarnianych uległa **zmniejszeniu** o blisko 7%.
- ◆ **Szacunkowa** wysokość opłat za korzystanie ze środowiska (tzw. „opłat ekologicznych”) za okres I półrocza 2018r. wyniosła łącznie 33 501,1 tys. zł, co w porównaniu z wysokością naliczonych opłat za okres I półrocza 2017r., stanowiło obecnie ich **zmniejszenie** o blisko 4%. Spowodowane to było przede wszystkim zmniejszeniem ilości soli (o blisko 2%) zrzuconej przez górnictwo wraz z wodami dołowymi do środowiska. Należy jednak nadmienić (o czym wspomniano w pkt 7 niniejszego Sprawozdania), że podane dla I półrocza 2018r. dane finansowe w zakresie usług wodnych nie są ostateczne.

- ◆ Górnictwu w I półroczu 2018r. nie wyliczono żadnych **kar** z tytułu działalności niezgodnej z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska (podobnie jak w I półroczu 2017r.).
- ◆ Spółki węglowe realizowały w I półroczu 2018r. prace rekultywacyjne i zagospodarowanie na powierzchni obejmującej 219,6 ha terenów zdegradowanych działalnością przemysłową. Na żadnym obiekcie prace te nie zostały jednakże w tym okresie zakończone.